

Навчальний візит до Амстердаму (Нідерланди)

Назва: "Соціальна інтеграція: політика та практика університетів "

Термін: 25 - 26 березень 2019

Місце проведення: Вільний Університет Амстердаму, Амстердам, Нідерланди

Програма та матеріали: <https://supporthere.org/amsterdam2019>

Учасники заходу

Національні експерти з питань реформування вищої освіти країн-партнерів, що входять до мережі ЄС, представники національних Erasmus + офісів, експертів з країн ЄС та країн-партнерів, представники приймаючої організації (Vrije Universiteit Amsterdam). Загалом, у заході взяли участь близько 40 учасників.

Учасники з України

Україну представляли:

- професор кафедри Системного аналізу та обчислювальної математики Запорізького Національного Технічного університету **Володимир Бахрушин;**
- Професор кафедри інформаційних систем Харківського національного економічного університету ім. Семена Кузнеця, член Національного агентства з забезпечення якості вищої освіти **Ірина Золотарьова.**

ЗВІТ

Опис та ключова інформація

Мета заходу

Метою конференції було продемонструвати, як Vrije Universiteit Amsterdam вирішує питання щодо соціальної інклюзії.

Основними проблемами, які обговорювалися, були наступні:

- що таке соціальна інклюзія та чому вона потрібна для університетів і держав;
- як вирішуються питання соціальної інклюзії у Вільному Університеті Амстердама, які основні заходи університету з точки зору цільових груп та їх специфічні виклики, яким чином питання соціальної інклюзії відображені в стратегії університету;
- хто і як розвиває і реалізує стратегію соціальної інклюзії університеті;
- яким чином питання соціальної інклюзії пов'язують інші стратегічні пріоритетні сфери (дослідження, інтернаціоналізація, інформаційно-просвітницькі).

Робота конференції

Візит розпочався з вітальних промов і введенням в тему Frans Snijders, директора Міжнародного офісу Вільного Університету Амстердама; Філіпо Луїджі Сайя, EACEA; Майкла Гебеля, команда SPHERE.

Інклюзивна освіта в Нідерландах розглядається як важливий інструмент для консолідації суспільства. VU Amsterdam є дослідницьким університетом, який входить до ТОП-200 ARWU, QS і THE університетських рейтингів. Сьогодні тут навчається близько 24,5 тис. студентів. Серед них 2/3 навчається на бакалаврських та 1/3 на магістерських програмах, близько 4000 студентів є міжнародними. Кожного року захищається 450 докторських дисертацій. Університет впроваджує близько 50 бакалаврських, 90 магістерських та 30 докторських програм. Бакалаврські програми є переважно голландськими, але є винятки. Зокрема, викладання з програми з математики ведеться англійською мовою. В університеті працює близько 3500 співробітників, з яких 2115 - академічні.

Результати попереднього опитування учасників також були наведені.

Потім буда організована групова вправа, під час якої учасники представили себе та свої очікування від навчального візиту.

Сесія 1: Презентація політики та стратегій доступу, утримання та соціальної інтеграції в Нідерландах

Доповідач: Юрген Рієнкс, Нідерландський будинок освіти та досліджень

Юрген Рієнкс представив огляд системи освіти, політики та стратегій доступу, збереження та соціальної інтеграції в Нідерландах. Neth-ER є міжнародною некомерційною асоціацією, яка представляє голландську академічну спільноту в Брюсселі для того, щоб голландська спільнота знань

оптимально використовувала європейську політику та інструменти, які Європа може запропонувати Нідерландам. Вона об'єднує 11 організацій, включаючи Асоціацію університетів у Нідерландах (VSNU), Нідерландську асоціацію університетів прикладних наук, Нідерландську національну студентську асоціацію, Нідерландський національний студентський союз.

Система вищої освіти в Нідерландах складається з дослідницьких університетів і університетів прикладних наук. Науково-дослідні університети впроваджують 3-річні освітні програми бакалавра, а також магістерські та докторські програми. Випускники 6-річних шкіл VWO (Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs) мають доступ до бакалаврських програм WO в дослідницьких університетах. Випускники 5-річних шкіл HAWO (Hoger algemeen voortgezet onderwijs) мають доступ до 4-річних бакалаврських програм в університетах прикладних наук. Випускники обох типів бакалаврських програм можуть продовжувати навчання в магістратурі як в науково-дослідних університетах, так і в університетах прикладних наук. Докторські програми доступні тільки в дослідницьких університетах.

Всі ЗВО, курси, студенти та учні реєструються в Центральному реєстрі програм вищої освіти. Кожен студент має національний номер студента, який містить відповідну інформацію щодо його результатів навчання, а також інформацію, яка необхідна для збору статистичних даних.

Оскільки навчання в університеті не є безкоштовним, студенти мають два види фінансової допомоги - кредити та гранти, що залежать від доходу сім'ї. Також враховуються інші фактори, які можуть допомогти залучити представників недостатньо представлених груп. Держава фінансує лише акредитовані навчальні програми, і тільки студенти цих програм можуть отримати додаткову фінансову допомогу. Існує два способи впливу міністерства на роботу університетів. Перша - Генеральна угода між міністром і VSNU. Друга - укладання угод про виконання робіт між міністрами та окремими університетами. Основними вимогами цих угод є підвищення якості та ефективності освітньої та наукової діяльності, поліпшення взаємодії з середньою освітою, підвищення рівня успішності бакалаврів та зниження рівня відсіву, створення широких (кластерних) бакалаврських та більш спеціалізованих магістерських програм.

Сесія 2: Соціальна інклюзія як частина інституційної стратегії VU Amsterdam

Доповідач: Доктор Маріке Слотман, факультет соціальних наук, співробітник відділу VU Amsterdam

Д-р Маріке Слотман розповіла про соціальне інклюзію як частину інституційної стратегії VU Amsterdam, яка спрямована на підготовку та виховання студентів для вирішення питань, пов'язаних з відмінностями суспільства та університетської спільноти щодо гендеру, сексуальної орієнтації, національностей, культур, способів мислення та релігій. Також вона охарактеризувала структуру та основні завдання офісу з диверсифікації в VU Amsterdam.

Сесія 3: Розширення участі у міжнародних заходах та програмах обміну студентами

Доповідачі: пані Санне Boomsma, Міжнародний офіс, VU Amsterdam
Пані Хелена Гіллеспі, Університет Східної Англії

Пані Санне Boomsma та пані Хелена Гіллеспі розповіли про участь у міжнародній діяльності та програмах обміну студентами. Зокрема, вони говорили про участь у мережі університетів «Аврора», програми «Еразмус +» тощо. Вони також описали перешкоди, з якими стикаються іноземні студенти на початку освіти та засоби їх подолання.

Сесія 4: Презентація методології дослідження SPHERE з питань інклюзії та міжнародної кредитної мобільності

Доповідач: Майкл Габел, Європейська Асоціація Університетів (EUA)

Майкл Габел, EUA, представив методологію дослідження SPHERE щодо інклюзії та міжнародної кредитної мобільності. Він відзначив основні причини недостатньої представництва деяких груп у вищій освіті. Серед таких причин: соціально-економічний стан (дохід сім'ї, професія батьків і рівень освіти, їх професійний і соціальний статус тощо), гендер (незбалансована участь чоловіків і жінок серед студентів і персоналу), дохідність, сиріт, етнічних, культурних, мовних та релігійних меншин, люди дискриміновані через свою гендерну чи сексуальну орієнтацію, люди, що стикаються з географічними перешкодами (віддалені або сільські райони, малі острови, периферійні райони, міські проблемні зони, менше обслуговуються райони), а також ветеранів, жертв громадянської війни, мігрантів, переселених осіб і т. ін. Він описав причину важливості соціальної інтеграції в сфері вищої освіти, а також проблеми, пов'язані з цим, а також європейську політику з цих питань.

На його думку, інклюзія у вищій освіті може включати: розширення участі, зміни у навчальному забезпеченні (побудова освітніх програм та навчання, гнучке навчання, тощо), інклюзія у дослідженнях (дослідницькі групи, які об'єднують дослідників з різним досвідом), підтримка місцевих

громад та сприяння їх інтеграції, інклюзивна культури в університетах, моніторинг. Політика та підходи на рівні національних системи досить різні, але зазвичай включають такі заходи, як звільнення від плати за навчання або надання фінансової допомоги певним групам студентів.

Сесія 5: Соціальна інтеграція в класі: підхід змішаного класу у VU Amsterdam

Доповідач: д-р Теа ван Ланквельд. Академія

На сесії був представлений підхід змішаного класу до соціальної інклюзії. Це один з підходів, що використовуються у VU Amsterdam для забезпечення ефективної освіти в умовах різноманітності. Він спрямований на формування та розвиток мультикультурної компетентності студентів, а також на врахування їх особливостей при навчанні та підвищення якості освіти.

Сесія 6: Розширення участі у програмах довузівського коледжу

Доповідач: Доктор Густа Тавеккьо, Студентський офіс

Другий день навчального візиту розпочався з пленарного засідання, присвяченого розширенню участі у програмах довузівської освіти. Доктор Густа Тавеккьо і чотири іноземні студенти VU Amsterdam представили свої погляди на цю проблему. Однією з головних цілей є залучення, натхнення та підготовка студентів. Основними акцентами в цій роботі є: академічна готовність, соціальна інтеграція, формування ідентичності, соціальна втіленість, почуття приналежності, безпечні простори.

Сесія 7: Політика інклюзії у дослідженнях: покращення (доступ до) докторської траєкторії та за її межами

Доповідач: д-р Сандра Хасанефендіч, Міжнародний офіс

Доктор Сандра Хасанефендіч, Міжнародний офіс VU Амстердам, розповіла про політику інклюзії у дослідженнях у контексті я improving докторська доріжки і доступ до нього. Вона характеризувала контингентну структуру контингенту на докторських програмах та заходи, що забезпечують інклюзивність цих програм. Зокрема, університет використовує гнучку підготовку кандидатів наук, індивідуальний підхід, підготовку з академічної англійської мови, підтримку психічного здоров'я тощо.

Подальша робота була проведена в групах, сформованих на регіональній основі, і обговорювалися 1) що може бути відібрано / прийнято для своїх

систем та інституцій 2) виклики - це прийняття політики та практики. Українські учасники працювали у групі Східної Європи. Були згадані деякі спільні проблеми та виклики: відсутність національних та інституційних стратегій, законодавчі обмеження, відсутність необхідних статистичних даних, фінансування, стан економіки та ринку праці, обмежене використання можливостей спільних програм, мобільності та дистанційного навчання. Як специфічна проблема для України згадувалося залучення до вищої освіти переміщених осіб та мешканців окупованих територій.

На заключній сесії були підведені підсумки навчального візиту.

У рамках навчального візиту Володимир Бахрушин представив тематичне дослідження з питань вимог законодавства України щодо соціальної інклюзії у вищій освіті. Було показано, що в останні роки Україна значно просунулася у законодавчому забезпеченні соціальної інклюзії у вищій освіті. Але існує багато проблем, які ще потрібно вирішити, і не всі законодавчі норми повністю реалізовані на практиці.

Основними результатами навчання за участю у конференції є:

1. Розуміння процесу визначення та впровадження стратегій університетів для підтримки доступу для різних груп та соціальної інклюзії.
2. Краще розуміння концепції соціальної інклюзії, її види, завдання та контексти національної політики, що формує сектор вищої освіти.
3. Розробити підтримку для розробки інноваційних методів навчання, які сприяють інклюзивним підходам.
4. Вивчення системи для відслідковування прогресу учнів, а також можливі підтримки цього університетськими програмами та послугами.
5. Можливість розповсюдження практик щодо залучення різних студентів до міжнародної мобільності.

Висновки та рекомендації для України

1. Розробити Національну стратегію соціальної інклюзії у вищій освіті, засновану на принципах ЄПВО, з урахуванням конкретних проблем України, спрямованих на консолідацію суспільства та забезпечення його сталого розвитку.
2. Розробити зміни до законодавства, які б забезпечили можливість вирішення ключових проблем соціальної інклюзії у вищій освіті.

3. Підготувати керівні принципи для вищих навчальних закладів щодо цілей та інструментів забезпечення соціальної інклюзії.

4. Сприяти поширенню кращих практик українських та світових університетів у сфері соціальної інклюзії.

Фото з конференції:

